

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maand overzicht no. 5 - 1970

(Tijdvak 1-5-1970 t/m 31-5-1970)

I N H O U D

No. 1010923

	Blz.
I. <u>Het Extremisme in Nederland</u>	
CPN neemt deel aan conferentie van West-europese CP'en	1
De Gemeenteraadsverkiezingen	2
Eenheidspolitiek	3
Landelijke demonstratie ANJV en NVB	4
De Ondernemingsraad-verkiezingen bij de Hoogovens	5
De CPN-agitatie bij Werkspoor Utrecht	6
"Nederland-USSR" en de uitwisseling met de SU	7
Rechts-extreme groeperingen	8
II. <u>De Internationale Communistische Beweging</u>	
Beknopt overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen in de communistische beweging in de laatste weken	10

HET EXTREMISME IN NEDERLAND

CPN neemt deel aan conferentie van Westeuropese CP'en

Als passende geste in het beleid van grotere betrokkenheid bij het internationale communistische overleg, heeft de CPN-leiding, voor het eerst sinds 1965, weer deelgenomen aan een regionale bijeenkomst van communistische partijen. Het betrof een conferentie te Parijs, waar op 15 mei j.l. afgevaardigden van 18 CP'en uit de "kapitalistische landen" van Europa bijeenkwamen om te spreken over de "Amerikaanse agressie" in Indo-China. Gedachtig het feit dat dit soort samenkomsten - officieel georganiseerd op initiatief van de Franse en Italiaanse CP - onder auspiciën van de Sovjet-Unie pleegt te staan, had de CPN-leiding haar afgevaardigde, de hoofdredacteur van "De Waarheid", J.F. WOLFF, slechts mandaat gegeven als "waarnemer" op te treden. Volgens de berichtgeving in het Franse partijdagblad "L'Humanité", heeft de heer WOLFF in Parijs een uiteenzetting gegeven over de acties die in Nederland gevoerd zijn tegen de "imperialistische agressie" in Indo-China. "De Waarheid" tekende hierbij aan, dat er voor deze activiteiten van de CPN bij de afgevaardigden van de andere CP'en "veel waardering" bleek te bestaan.

Het zou echter niet juist zijn hieruit de conclusie te trekken dat de CPN weer volledig en con amore - als in vroeger jaren - haar partij meeblaast in het concert der Westeuropese CP'en. De heer WOLFF had immers geen mandaat om enigerlei verklaring te ondertekenen, zodat formeel de "oproep tot actie" van de conferentie en de "brief aan de communistische strijders in Indo-China", de steun van de CPN ontbeerden. In "De Waarheid" van 21 mei j.l. werd door het dagelijks bestuur van de Nederlandse CP hieromtrent verklaard dat de "oproep tot actie", wat de CPN betreft, "overbodig" was, "aangezien geen internationale bijeenkomst werd afgewacht alvorens initiatieven te nemen voor een inmiddels op gang gekomen grote campagne tegen het optreden van NIXON en de regering-De JONG, die optreedt als diens filiaal". Kennelijk doelde het dagelijks bestuur op de verschillende acties die, na de brief welke de CPN, aan de vooravond van de conferentie van Parijs, aan de PvdA stuurde (zie elders in dit MO), op plaatselijk niveau zijn gerealiseerd. Aangenomen kan worden dat een zekere ontstemming, die uit bovenvermelde mededeling van het dagelijks bestuur blijkt, niet alleen gebaseerd is op de omstandigheid dat de CPN geen inspraak heeft gehad in de voorbereidingen tot de conferentie, maar ook op het feit

dat de "oproep tot actie" wèl expliciet de Sovjet-steun aan de Vietcong vermeldt, maar voorbijgaat aan de inspanningen van Peking. "De CPN is solidair met die partijen die onvoorwaardelijk en ondubbelzinnig tegen de NIXON-politiek optreden", aldus het dagelijks bestuur. Dus ook met de Chinese CP!

Ten bewijze van de juistheid van het CPN-beleid drukte "De Waarheid" op 28 mei een dankbetuiging af van de Noordvietnamese CP voor de "warme en krachtige steun" van de Nederlandse CP. Aangezien radio-Hanoï echter op 17 mei j.l. heeft meegedeeld dat de CPN de "oproep tot actie" had mede-ondertekend, moet met reden worden betwijfeld of in het verre Vietnam de fijne nuances van de CPN-politiek wel voldoende zijn doorgedrongen.

De Gemeenteraadsverkiezingen

Aangemoedigd door het succes bij de verkiezingen van de Provinciale Staten, heeft de CPN besloten in meer gemeenten aan de raadsverkiezingen deel te nemen dan in 1966, namelijk in 162 tegen 145 de vorige maal. In deze toename "weerspiegelt zich de versterking van de partijorganisatie in verschillende delen van het land", aldus "De Waarheid" op 22-4-1970.

Allerwege bestaat binnen de CPN de verwachting de resultaten van de verkiezing van de Provinciale Staten nog te kunnen overtreffen. In dit verband heeft de partijleiding zich bezonnen op de mogelijkheid dat de CPN in een groter aantal gemeenten dan tot nu toe het geval was in aanmerking zal komen voor het bezetten van wethouderszetels. In "De Waarheid" van 2-5-1970 eist hoofdredacteur J(oop) WOLFF voor de partij "het recht om deel te nemen aan het dagelijks bestuur van gemeente en provincie" (In Noord-Holland en Groningen verwacht de CPN dat een harer leden zal worden opgenomen in het college van Gedeputeerde Staten.) De partij spreekt zich daarbij uit voor een zogenaamd "afspiegelingscollege"; dit in tegenstelling tot een door andere partijen wel voorgestaan "programcollege". De CPN beschouwt een "programcollege" als een ondemocratisch middel om "de communisten (opnieuw) uit het college te weren". ("De Waarheid" 12-5-1970).

In haar verkiezingsprogram heeft de partij zich uitgesproken voor een gekozen burgemeester. De CPN ambieert het burgemeesterschap "niet om de portefeuilles", maar omdat "op alle mogelijke posten" voor de belangen van "de werkende mensen" moet worden gewerkt. In "De Waarheid" van 22-4-1970 reageerde de redactie, door middel van een

commentaar , op een uitlating van minister BEERNINK inzake het "om beleidsredenen" niet benoemen van een communist tot burgemeester. Het commentaar spreekt van "een zeer slecht en ondemocratisch beleid, waardoor langs allerlei omwegen de grondwettelijke rechten uitgehold worden".

Meer dan voor de Statenverkiezingen het geval was, heeft de CPN in vele plaatsen propaganda-bijeenkomsten gehouden. De door partijbestuurders gehouden verkiezingstoespraken werden, voorzover ze niet betrekking hadden op specifiek plaatselijke problemen, beheerst door kritiek op de "financiële wanverhouding tussen gemeenten en regering tengevolge van de te hoge defensielasten" en door het afbreuk doen aan verkiezingsprogramma's van andere partijen, met behulp van demagogische leuzen. In het partijdagblad werd de loftrumpet gestoken over het werk, dat door de CPN-wethouders in de afgelopen jaren is verzet, Vooral de verrichtingen van de Amsterdamse wethouder VERHEIJ op het gebied van de gezondheidszorg kreeg in "De Waarheid" de nodige aandacht, door middel van interviews met, naar communistische mening, terzake deskundig geachte personen.

Eenheidspolitiek

Het streven van de CPN om met "andere klassebewuste groeperingen" te komen tot eenheid van actie, door partijvoorzitter HOEKSTRA zozeer bepleit op het jongste partijcongres, heeft in de afgelopen maand enige tegenslag ondervonden als gevolg van de negatieve houding, die het partijbestuur van de Partij van de Arbeid aangenomen heeft ten opzichte van het in een brief vastgelegde CPN-voorstel om te komen tot eenheid van actie tegen het Amerikaanse optreden in Z.O. Azië.

De brief, die op 13 mei integraal in "De Waarheid" werd gepubliceerd, roept op om "in eenheid en samenwerking te komen tot het houden van een strijddag tegen het Amerikaanse optreden in Indochina ...". Op een dergelijke dag zouden op massale schaal in het gehele land gezamenlijke demonstraties, meetings en andere activiteiten georganiseerd moeten worden. Het CPN-partijbestuur zegt, na bestudering van de brief die de Partij van de Arbeid, naar aanleiding van het Amerikaanse optreden in Indochina, gezonden heeft aan president NIXON, tot de conclusie te zijn gekomen, dat er "wat dat betreft binnen de Nederlandse arbeidersbeweging, binnen de rijen van progressief Nederland geen enkele scheiding behoeft te bestaan".

De CPN heeft gepoogd de negatieve reactie van het partijbestuur van de Partij van de Arbeid ("Wij hebben geen enkele behoefte om ook maar iets samen met een ondemocratische partij als de CPN te ondernemen") aan de kaak te stellen, door regionale bestuurders van die partij in "De Waarheid" positief op het CPN-voorstel te laten reageren.

Tijdens het "Cambodja-debat" in de Tweede Kamer verklaarde partijvoorzitter HOEKSTRA zich voorstander van gemeenschappelijk en eensgezind optreden op plaatselijk en regionaal niveau tegen de "Amerikaanse agressie", als alternatief voor het door de leiding van de Partij van de Arbeid verworpen CPN-voorstel tot gemeenschappelijk landelijk optreden.

De CPN heeft dan ook in verschillende steden contact gezocht met plaatselijke bestuurders van verschillende partijen. Het Algemeen Nederlands Jeugdverbond, de jongerenorganisatie van de CPN, trad bovendien in een aantal grote steden in overleg met plaatselijke vertegenwoordigers van jeugd- en studentenorganisaties. Een en ander resulteerde o.a. in Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Utrecht en Maastricht in gemeenschappelijke demonstraties.

Landelijke demonstraties ANJV en NVB

Het Algemeen Nederlands Jeugdverbond en de Nederlandse Vrouwenbeweging (de jongerenorganisatie en de vrouwenafdeling van de CPN) leverden in de maand mei niet alleen, elk op eigen terrein, een bijdrage aan de activiteiten van de partij, zij beleefden ook hoogtepunten in het eigen organisatieleven.

Het ANJV organiseerde van 16 tot en met 18 mei 1970, in het kader van zijn traditionele Pinkster-manifestatie, een kamp in de omgeving van Almelo. Het daarvoor opgestelde "politiek-culturele" programma omvatte een sporttoernooi, een bijeenkomst van solidariteit met de volkeren van Indochina en een forum-bijeenkomst, waaraan werd deelgenomen door de organisatiesecretaris van de CPN, Roel WA, en een aantal CPN-candidaten voor de gemeenteraden van Almelo, Amsterdam, Beerta, Dordrecht en Landsmeer. Op de eerste Pinksterdag werd in Almelo gedemonstreerd tegen de vestiging aldaar van een ultracentrifugeproject en tegen de Amerikaanse politiek in Vietnam en Cambodja.

Het aantal deelnemers aan de Pinkster-manifestatie - welke iets bescheidener van opzet was dan in voorgaande jaren - bedroeg ruim 300.

De NVB hield haar jaarlijkse landelijke bijeenkomst ditmaal op 26 mei 1970 in Utrecht. Namens de NVB-actiegroepen "crèches" en "belastingen", werd daar gepleit voor meer en goedkopere crèches en voor verhoging van de belastingvrije voet voor de gehuwde werkende vrouw (de belangrijkste punten uit het NVB-actieprogramma van de laatste maanden). Aan het slot van de bijeenkomst werd een dankbetuiging voorgelezen van de (Noord-)Vietnamese Vrouwenunie in Hanoi, als blijk van erkentelijkheid voor ondervonden steun en voor de gastvrije ontvangst in Nederland van een delegatie van Vietnamese vrouwen in het vorige jaar. Na afloop van de bijeenkomst werd in het centrum van Utrecht gedemonstreerd tegen "de rechtse regering-De JONG".

De Ondernemingsraad-verkiezingen bij de Hoogovens

De verkiezingen voor de Ondernemingsraad bij de Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken, op 22 en 23 april j.l., kenmerkten zich door een intensieve verkiezingspropaganda van de zeven deelnemende groeperingen. Deze campagne - waartoe door de directie van "Hoogovens" de ruimst mogelijke faciliteiten waren verleend - kon niet verhinderen, dat het aantal opgekomen stemgerechtigde werknemers ternauwernood 75,6% was van het aantal, dat in 1967 ter verkiezing verscheen.

Ook de CPN nam met een "Eenheidslijst" deel aan de verkiezingen, deelde - ondanks een "harde campagne" - in de malaise en behaalde slechts 63,8% van het aantal stemmen, dat zij in 1967 verwierf. Dit fiasco voor de CPN spreekt te meer na de publicatie in het communistische dagblad "De Waarheid" op 23 april j.l., waarin gewag werd gemaakt van de oproep van "een grote groep jongeren werkzaam bij de Hoogovens" om op de Eenheidslijst te stemmen. Dat het inderdaad als een fiasco aangevoeld werd, blijkt uit de wijze waarop de redactie van "De Waarheid" op 25 april de uitslagen publiceerde:

"Dit is mede het gevolg van een nieuw systeem dat werd toegepast, waarbij de verkiezingsoproepen niet meer op het bedrijf werden uitgereikt, maar een week tevoren per post naar huis werden gezonden. Op de verkiezingsdag bleek dat velen deze oproep hadden vergeten, waardoor zij hun stem niet konden uitbrengen".

Na aldus de geringe opkomst te hebben gemotiveerd, constateert de scribent over de eigen verliezen:

"Hier wreekt zich het feit, dat de vertegenwoordigers van de Eenheidslijst de verbindingen met en de voorlichting aan het personeel hebben laten verzwakken. Dit leidde ertoe, dat het personeel niet betrokken werd bij de uitvoering van het eisenprogram en de noodzakelijke actie daarvoor achterwege bleef".

De CPN agitatie bij Werkspoor Utrecht

Nadat in november 1969 door de CPN-ers, werkzaam bij Werkspoor Utrecht, getracht was op de bedrijfsbezetting (door de erkende vakbonden georganiseerd) enige greep te krijgen, maar men daarin niet was geslaagd, werd in februari j.l. getracht het personeel warm te krijgen voor acties om de "winstuitkering te redden". Ook in het Amsterdamse Werkspoor-bedrijf werd daartoe actie gevoerd, wat op 24 april j.l. leidde tot een staking gedurende een uur van het werkplaatspersoneel. Groot opgemerkt werd hiervan op 25 april een verslag opgenomen op de frontpagina van het communistische dagblad "De Waarheid" en werd op 28 april in dat blad zeer nadrukkelijk melding gemaakt van de gesprekken tussen vakbondsbestuurders en VMF-directie over een compensatie voor de jaarlijkse winstuitkering (die ditmaal niet zal worden gegeven).

Enkele edities van het bedrijfskrantje "De Werkspoorvonk", welke werden uitgereikt bij het bedrijf te Utrecht, en diverse manifesten, die bij andere VMF-bedrijven werden uitgezet, bevatten eveneens de eis tot uitkering van een winstaandeel.

Op 20 mei l.l. concludeerde het dagblad "De Waarheid" uit het daags tevoren gepubliceerde jaarverslag van de Verenigde Machinefabrieken NV, dat de concerndirectie vasthield aan haar plannen tot reorganisatie van Werkspoor-Utrecht en zelfs tot bedrijfssluiting zou overgaan. Ook onder het personeel van enkele andere VMF-bedrijven bestond de overtuiging, dat dit een realiteit was waarmede rekening moest worden gehouden, maar dit leidde nog niet tot directe moeilijkheden in het Utrechtse bedrijf.

De mededeling van de raad van bestuur van VMF, dat door de regering over de zeven maanden tevoren aangevraagde crediet-, reorganisatie- en ordergaranties eerst na 3 juni 1970 zou worden beslist, bleek echter de vonk in het kruitvat. Een bespreking tussen Ondernemingsraad en Werkspoor-directie werd aangevraagd. Op 29 mei j.l. gaf de Werkspoor-directie een uiteenzetting over de situatie op dat moment aan het in de kantine bijeengekomen personeel, waarbij er op aangedrongen werd niet tot enige actie over te gaan. De secretaris

van de Ondernemingsraad bleek echter van mening dat een protestactie zeker op zijn plaats was. Namens de Ondernemingsraad kritiseerde hij niet alleen het uitblijven van de rijksgaranties, maar ook de raad van bestuur van het VMF-concern, die tot het laatste boekjaar had vastgehouden aan 12% dividend en "dit jaar is er ineens een verlies van 29 miljoen". Hij riep op tot een proteststaking van een uur om de aandacht te vestigen op de kritieke situatie van het bedrijf. Het voorstel van één der werknemers om niet een uur, maar de gehele dag te staken vond vrijwel algemene bijval.

Onmiddellijk na afloop van de bijeenkomst in de kantine werd met name door G.HO (lid van de Ondernemingsraad en CPN-candidaat voor de Utrechtse Gemeenteraad) een arbeidersdelegatie geformeerd, die in Den Haag een protestbrief ging overhandigen aan de Minister-President.

Enkele CPN-leden vertrokken naar Amsterdam om bij het Amsterdamse Werkspoorbedrijf op te wekken tot deelname aan een bedrijfsbezetting te Utrecht. Met een sympathiestaking van een uur gaven de Amsterdamse Werkspoor-arbeiders blijk van hun collegialiteit met de Utrechtse VMF-werknemers.

"Nederland-USSR" en de uitwisseling met de Sowjet-Unie

De dissidente communisten in de Vereniging "Nederland-USSR", die in april 1970 de handen vol hadden gehad aan de organisatie van LENIN-herdenkingen en de voorbereiding van speciale reizen naar de Sowjet-Unie (zie MO 4/1970, blz. 8-9), ontplooiden ook in de maand mei een levendige activiteit.

Aan het begin van de maand viel het accent daarbij vooral op de ontvangst en rondleiding van Sowjet-Russische delegaties ter gelegenheid van de herdenking van de bevrijding.

Tot de Russen, die begin mei door bemiddeling, dan wél mede door bemiddeling van "Nederland-USSR" in Nederland vertoefden, behoorden Rewaz TA en Sjota MA, scenarioschrijver respectievelijk regisseur van de Sowjet-film "Het gekruisigde eiland", handelend over de opstand der Georgiërs op Texel in het voorjaar van 1945. (De film ging op 25 april 1970 in Den Burg op Texel in première voor Nederland.) Zij namen op 4 mei 1970, in gezelschap van de burgemeester van Texel, een delegatie van de Russische ambassade, bestuursleden van de Vereniging "Nederland-USSR" en de vereniging van

in Nederland wonende vrouwen van Russische afkomst "Loena", op Texel deel aan de jaarlijkse herdenking van de op het eiland gesneuvelde Georgiërs.

Tot de gasten van "Nederland-USSR" behoorden voorts de 69-jarige minister van sociale zaken van de Oekraïne Aleksej Fjedorowitsj FJ , generaal b.d. en oud-partisanenleider, aan wie tweemaal de titel "Held van de Sowjet-Unie" is toegekend. Hij werd begeleid door Anatolij Dimitrijew POPOW, de voormalige tweede secretaris van de Russische ambassade in Den Haag, die in 1961 tot "persona non grata" werd verklaard in verband met de GOLUB-affaire. Door minister FJ uitgesproken redevoeringen werden op vlotte wijze in het Nederlands vertaald door de heer POPOW.

In Amsterdam werd ter ere van minister FJ tot tweemaal toe een ontvangst georganiseerd in gebouw "De Schalm" (het hoofdkwartier van "Nederland-USSR").

Als toerist arriveerde op 4 mei 1970 tenslotte ook nog in ons land de heer Victor FI , de secretaris van de vereniging "USSR-Nederland" in Moskou. Hij maakte deel uit van een groep Russen, die vanuit België Nederland binnenreidsen.

Rechts-extreme groeperingen

Malente-tocht

Op 2,3 en 4 mei 1970 hebben Nederlandse oud SS-ers, zoals ieder jaar, onder auspiciën van de Jan HARTMAN Stichting (voorheen LOIT), een tocht naar Malente (Dld) gemaakt, waar zij een herdenking hielden bij het graf van hun gesneuvelde "kameraad" Lammert BR . De Nederlandse groep telde een vijftig personen.

"Were Di" kamp in Ermelo

De afdeling Noord-Nederland van de rechts-extreme organisatie "Were Di" heeft van 8 t/m 10 mei 1970 te Ermelo een vormingskamp voor jongeren gehouden. In totaal namen hieraan 26 personen deel, waaronder de leider van de afdeling Noord-Nederland, Peter van der Z met zijn echtgenote. Evenals vorig jaar (zie MO 9 - 1969) is er ook nu weer over acties gesproken; concrete beslissingen zijn er echter niet genomen. Zo werd o.m. gedacht aan het vormen van een actiegroep, die bij onlusten,stakingen etc. zowel hulpwerk als propaganda en "ruwere arbeid" zou kunnen verrichten.

Het - ook vorig jaar besproken - thema "geweld" leverde weinig nieuwe gezichtspunten op: men was er niet voor, maar men meende, dat het plegen van "verantwoorde gewelddaden" soms toch nuttig zou kunnen zijn.

Tijdens de bijeenkomst hield de "Were Di" groep zich afzijdig van andere op het terrein aanwezige personen. Men bleef liever onder elkaar in de eigen - fascistoide - sfeer.

DE INTERNATIONALE COMMUNISTISCHE BEWEGING

Hoewel tijdens de op 22 april in Peking gehouden Sowjetreceptie ter gelegenheid van de LENINherdenking niet minder dan 30 ambtenaren van het Chinese ministerie van Buitenlandse Zaken hun opwachting maakten en hoewel voor het eerst sinds jaren op de 1 mei-receptie in Peking een Sowjetdiplomaat door MAO TSE-TUNG werd ontvangen, schijnen de Sino-Sowjet-relaties er niet beter op geworden te zijn.

In een uitzending van Radio Moskou in begin mei werd MAO ervan beschuldigd persoonlijk verantwoordelijk te zijn geweest voor de dood van zijn eerste echtgenote en indirect voor de dood van zijn zoon, terwijl voorts hij en zijn naaste medewerkers werden gekwalificeerd als "pseudo-revolutionairen" en op een lijn geplaatst met de figuur van HITLER, een vergelijking die in april al door de Chinezen was gehanteerd t.a.v. de Sowjetleiders.

Behalve van het opzettelijk aankweken van een oorlogspsychose in China en van het produceren van wapens ten koste van de voedselvoorziening voor het Chinese volk, werden de Chinese leiders - door het Sowjetregeringsblad Izwestia - verder er nog van beticht toe te staan, dat via Hong Kong de Amerikaanse troepen in Indochina met Chinese producten werden bevoorrad.

Een poging van de zijde van de Sowjet-Unie om de kwestie Indochina aan te grijpen om tot nauwe samenwerking te komen met de Chinese Volksrepubliek en de hulpverlening aan de "neutralisten en communisten" in dat deel van de wereld te coördineren, een voorstel dat door de op 5 mei in Peking teruggekeerde leider van de Sowjetdelegatie bij de grensbesprekingen, KOLOJIN, zou zijn overgebracht, vermocht geen vruchtbare bodem te vinden.

Een op 10 mei door de CP-Italië tot Moskou en Peking gerichte oproep * tot bijlegging van de geschillen en tot vergroting van de hulp aan de communisten in Indochina, mocht niet baten. Al op 14 mei

*) De oproep kwam in een periode dat de CPI contacten scheen te leggen met de Chinese communisten. Zo zou de CPI bij de Joegoslaven reeds geïnformeerd hebben hoe de Chinezen benaderd moeten worden, terwijl het partijdagblad l'Unità accreditering van een correspondent in Peking zou nastreven.

Volgens communistische zegslieden zou de CPI-leiding in haar vriendelijkheid t.o.v. Peking hoofdzakelijk bewogen worden door ongerustheid over de toenemende invloed van het maoïsme onder intellectuelen, studenten en zelfs binnen de partij.

bleek de mislukking zich openlijk te manifesteren. Het Kremlin liet op die dag blijken dat de strijdkrachten van het Pact van Warschau ook waakzaam zouden moeten zijn tegen China. In een hoofdartikel in Krasnaja Zvezda, het orgaan van het ministerie van Defensie van de Sowjet-Unie, werd een felle aanval gedaan op "de imperialistische agressie in Indochina en het Midden-Oosten", waaraan werd toegevoegd, dat "de scherpe anti-Sowjetcampagne, die in China nu al verscheidene jaren aan de gang is, koren op de molen is van de vijanden van de vrede.... Dit alles eist van de Sowjetsoldaten, zowel als van onze wapenbroeders in de socialistische landen grotere waakzaamheid en een voortdurend klaar staan om de socialistische verworvenheden te verdedigen". China werd hiermee op een lijn geplaatst met andere "imperialistische agressors".

Op 18 mei verscheen in de Prawda het bericht van de verwerping van de voorstellen tot samenwerking door de Chinese leiders.

Twee dagen later bleek MAO inzake Indochina een andere oplossing te willen zoeken. Hij lanceerde een opzienbarende oproep in persoonlijke stijl, waaraan Chinezen in de gehele wereld grote aandacht zouden dienen te schenken en waarin hij een beroep deed op alle "revolutionaire volksbewegingen" om de Verenigde Staten te vernietigen. Hij zegde daarbij de steun toe van het Chinese volk. Hij besloot zijn oproep met de woorden: "Volkeren van de wereld, verenigt U om de Amerikaanse agressoren en hun lakeien te verslaan".

Westerse waarnemers zien in deze oproep van MAO een aansporing aan de "revolutionaire strijders in Vietnam, Laos en Cambodja" en aan "revolutionaire elementen" in de Verenigde Staten om de strijd voort te zetten, een manifestering van Pekings "revolutionaire geest" en een poging de "revisionistische" invloed van de Sowjet-Unie te ondermijnen.

Mag de Sowjet-Unie inzake Indochina er niet in geslaagd zijn China tot samenwerking te bewegen, in Oost-Europa heeft zij haar banden met Tsjechoslowakije duidelijk weten te versterken.

Tsjechoslowakije, waar de zuiveringen van partij- en staatsapparaat nog steeds voortgang vinden en waar spoedig politieke processen worden verwacht, is namelijk door ondertekening van het nieuwe vriendschapsverdrag sterker aan de Sowjet-Unie gebonden dan ooit tevoren. Dit verdrag codificeert immers de BREZHNEV-doctrine van de beperkte soevereiniteit en bepaalt voorts, dat beide landen elkaar zullen steu-

nen in geval van een militaire aanval van welke kant dan ook. Had Tsjechoslowakije als lid van het Warschaupact tot nu toe slechts de verplichting tot het verlenen van militaire steun in geval van een "imperialistische aanval binnen Europa", nu zal het op grond van het nieuwe vriendschapsverdrag verplicht zijn de Sowjet-Unie in elk gewapend conflict, binnen of buiten Europa, bij te staan, dus ook in geval van een eventueel militair Sowjetoptreden tegen een "ongehoorzaam socialistisch land", zoals bijvoorbeeld China.

Voor Roemenië bleek dit nieuwe vriendschapsverdrag voldoende aanleiding haar langzamerhand overbekende standpunten inzake haar verhouding tot de Sowjet-Unie nogmaals uiteen te zetten. Enige uren na ondertekening van het verdrag werd door het Roemeense persbureau Agerpres een artikel van de minister van Defensie IO verspreid, waarin deze er nogmaals op wees, dat de verplichtingen, voortvloeiend uit het Pact van Warschau, slechts van toepassing zijn binnen Europa. Dat Roemenië op deze wijze reageerde is niet verwonderlijk, als in aanmerking wordt genomen dat van alle vriendschapsverdragen tussen de Sowjet-Unie en haar Oosteuropese partners het Sowjet-Roemeense verdrag nog steeds aan vernieuwing toe is. Door de Roemenen werd op dezelfde wijze gereageerd op het in het voorgaande genoemde Krasnaja Zvezda-artikel van 14 mei, waarin China impliciet gekwalificeerd werd als "imperialistische agressor" en waarin opgeroepen werd tot waakzaamheid en bereidheid om de "socialistische verworvenheden" te verdedigen, volgens waarnemers een poging om het Pact van Warschau ook tegen China van toepassing te verklaren.

Het is overigens niet de eerste keer dat Roemenië weigert zich openlijk, dan wel stilzwijgend tegen China te keren. In maart 1969 werd door de Sowjet-Unie al eens geprobeerd het Warschaupact een verklaring tegen China te laten lanceren, wat door Roemeense weigering tot medewerking mislukte.

Een eveneens deze maand gedane poging om de theorie van de beperkte soevereiniteit op economisch terrein toepassing te doen vinden, vermocht evenmin genade te vinden in de ogen van de Roemenen.

Het betreft hier een besluit, genomen op de van 12 tot 14 mei in Warschau gehouden 24e zitting van de Comecon, om te komen tot oprichting van een investeringsbank, waaraan Roemenië haar goedkeuring onthield.

Dit is begrijpelijk, als in aanmerking wordt genomen dat - zoals het Poolse partijdagblad Trybuna Ludu meldde - de besluiten van

deze Comecon Investeringsbank niet, zoals voor andere Comeconorganen geldt, volgens het principe van de unanimiteit zullen worden genomen, maar met een bepaalde meerderheid van stemmen.

Dit zou voor Roemenië betekenen dat de Sowjetleiding de mogelijkheid zou krijgen, tegen de wens van de Roemenen in, maatregelen op economisch terrein door te drukken, waardoor de zo angstvallig gekoesterde autonomie zou worden aangetast.

Het is de vraag hoelang de Roemenen nog ongestraft kunnen volharden in hun onafhankelijke houding. Dat de beantwoording van deze vraag volgens vele Westerse waarnemers niet lang meer op zich zal kunnen laten wachten, bleek wel uit speculaties rond een plotseling bezoek van partijleider CEAUSESCU op 18 en 19 mei aan Moskou, afgelegd op een moment juist nadat Roemenië door een overstromingsramp was getroffen. Er liepen toen geruchten dat de Sowjet-Unie het verstrekken van materiële hulp wel afhankelijk zou stellen van een Roemeense koerswijziging. Dat de Roemenen aan een mogelijke eis daartoe niet toegegeven hebben, bleek uit een op 26 mei door het persbureau Agerpres verspreide rede van CEAUSESCU, die in dezelfde termen was gesteld als voordien, met nadruk op gelijkheid van rechten, nationale onafhankelijkheid en soevereiniteit.

Dat behalve Roemenië ook Joegoslavië nog steeds een zekere be-
dachttheid toont voor aantasting van haar onafhankelijke positie van de zijde van de Sowjet-Unie, zou kunnen blijken uit de besluiten genomen op de achtste zitting van het Joegoslavisch partijpresidium, gehouden op 22 april in Belgrado.

Tijdens deze presidiumzitting werd t.a.v. de Joegoslavische buitenlandse politiek een resolutie geformuleerd, waarin werd gesteld, dat deze berust op vreedzame coëxistentie en het principe van niet-gebonden-zijn. Voorts benadrukte het partijpresidium, dat Joegoslavië relaties moet onderhouden met alle socialistische landen op basis van gelijkheid, soevereiniteit en niet-inmenging. In een resolutie omtrent de ontwikkeling van de autonome provincie KOSOVO menen waarnemers een verder teken te zien van een poging tot toenadering tot Albanië.

De beslissing, dat de door o.a. 800.000 Albanezen bewoonde provincie KOSOVO door alle Joegoslavische republieken en nationaliteiten geholpen moet worden bij het inlopen van haar achterstand, mag dan economische en politieke versterking tot doel hebben, internationaal zou het de relaties met Albanië kunnen verbeteren. De

Sowjet-Unie zou een dergelijke verbetering uiteraard met lede ogen aanzien.

Overigens schijnen in het algemeen gesproken de door het partijpresidium aangenomen resoluties te wijzen op een overwinning voor de "liberale" elementen in de Liga van Joegoslavische Communisten. Behalve dat besloten werd tot ontwikkeling van de provincie KOSOVO, werd in een resolutie de onafhankelijkheid en zelfs de soevereiniteit van de deelrepublieken erkend, waarbij de Joegoslavische federatie wordt beschouwd als een "geïstitutionaliseerde vorm van samenwerking tussen de republieken". Gezamenlijke beslissingen moeten worden genomen, maar slechts als het "resultaat van een bereikte overeenstemming".

De Sowjet-Unie mag in haar pogingen inzake Indochina er niet in geslaagd zijn China tot samenwerking te bewegen, de CP-en van West-Europa schijnen elkaar op dit punt beter hebben weten te vinden.

Begin van de maand al deelde de CP-Italië mee bezig te zijn met het ontwikkelen van initiatieven om tot gezamenlijke acties te komen van alle "socialistische" staten, van alle CP-en en "anti-imperialistische" krachten tegen de "agressie" in Indochina.

Deze opzet mag dan in haar volledigheid niet zijn gerealiseerd, het is een feit dat op 15 mei 18 CP-en uit de "kapitalistische landen" van Europa voor een conferentie in de buurt van Parijs bijeenkwamen *, zo niet op instigatie dan toch stellig met goedkeuring van de CPSU.

De resultaten waren overigens niet opzienbarend. De deelnemers stelden een appèl op, waarin aangedrongen werd op eenheid van actie tegen de "imperialistische agressie" in Indochina en waarin zij meedeelden de politieke, morele en materiële solidariteit aan de volkeren van Vietnam, Laos en Cambodja te willen versterken. Over de realisering van deze doelstelling in concrete, eventueel gecoördineerde acties, werd in het appèl met geen woord gerept. Men beperkte zich tot een oproep aan "de arbeiders en hun organisaties, de socialistische partijen, de Christenen en allen, die de vrijheid en vrede ter harte gaan", om hun eenheid te versterken en om steeds krachtiger actie te voeren tegen uitbreiding van de oorlog en voor het terugtrekken van de Amerikanen uit Indochina.

*) Aanwezig waren de CP-en uit België, de Bondsrepubliek (KPD), Denemarken, Finland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland (als waarnemer), Oostenrijk, Portugal, San Marino, Spanje, West-Berlijn, Zweden en Zwitserland.

Iets meer gericht was de inhoud van een brief, die op voorstel van de leider van de delegatie van de CP-Italië BER werd gestuurd aan de Noordvietnamese CP, het Nationale Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam, het Patriottisch Front van Laos en het Verenigd Nationale Front van Cambodja. In deze brief werd onderstreept dat in alle "kapitalistische landen van Europa" op korte termijn gelijktijdig solidariteitsacties georganiseerd zullen worden.

In zijn toespraak tot de conferentie had BER zelfs gesproken over een week van solidariteitsmanifestaties.

Tot op dit moment zijn er nog geen tekenen, die wijzen op realisering van deze initiatieven.

Elders in dit MO is er reeds op gewezen dat de CPN, die als waarnemer op de conferentie aanwezig was, deze oproep tot actie zelfs als overbodig van de hand had gewezen.

Slechts de CP-Frankrijk, samen met de CP-Italië initiatiefneemster tot de conferentie, heeft op 28 mei als eerste en voorlopig enige CP meegedeeld besloten te hebben in Parijs - op een overigens niet nader genoemde datum - een "massale bijeenkomst" te organiseren, waaraan ook door "vertegenwoordigers van zusterpartijen" zal worden deelgenomen.

Tot nu toe zijn er geen tekenen, die erop wijzen, dat deze "massale bijeenkomst" zal samenvallen met gelijksoortige samenkomsten in andere landen, zodat het alleszins gerechtvaardigd lijkt een vraagteken te plaatsen bij de aangekondigde gelijktijdig te houden solidariteits-manifestaties met de Indochinese volkeren.

Heeft de in het voorgaande genoemde, al dan niet op aandrang van de CPSU georganiseerde conferentie betrekking op de "imperialistische agressie" in Indochina, duidelijk breder van opzet is een voorstel, dat tijdens het van 26 tot 30 mei in Moskou gehouden congres van de Sowjetrussische jeugdorganisatie KOMSOMOL werd gelanceerd.

Uitlatingen van CPSU-leider BREZHNEV en van eerste Komsomol-secretaris TJA op dit congres, dat door 98 delegaties uit 84 landen werd bijgewoond, doen vermoeden dat de CPSU langzamerhand bijzondere betekenis is gaan hechten aan het verschijnsel van de contesterende jeugd in het Westen. Werd in het jongste verleden deze contestatie-beweging nog betiteld als "trotskistisch" en werden andere in Sowjet-ogen minder fraaie benamingen gebezigd, nu noemde BREZHNEV de "stormachtige opleving van de jeugdbeweging in de kapi-

talistische landen ... een belangrijk symptoom van de verdieping van de algehele crisis in het kapitalisme" en achtte hij haar veroorzaakt door het feit dat "de jeugd niet wil berusten in het uitbuitingssysteem en in de boosaardige avonturen van het imperialisme". Hij benadrukte bijzondere betekenis te hechten "aan de ontwikkeling van vriendschappelijke contacten met communistische verenigingen en andere democratische jeugdorganisaties in het buitenland" en stelde dat de Komsomol een actief aandeel heeft "in alle belangrijke ondernemingen en acties van de Wereldfederatie van Democratische Jeugd (WFDJ) en van de Internationale Unie van Studenten (IUS)".

TJA verklaarde in zijn rede dat "de strijd tegen de burgerlijke ideologie, tegen het rechtse en "linkse" opportunisme in de Sowjet-Unie een strijd is om hoofd en hart van de jeugd van vandaag". Duidelijk naar analogie hiervan en met het doel deze strijd internationaal ten voordele van de Sowjet-Unie te doen verlopen werd het voorstel gelanceerd om een wereldconferentie voor de werkende jeugd te organiseren en het komende jaar een wereldomspannende actie op touw te zetten onder het motto: "De jeugd ontmaskert het imperialisme".

Dat deze contesterende jeugd, "anti-establishment" en "anti-autoritair" als zij is, zich inderdaad massaal door de Sowjet-Unie op sleeptouw zal laten nemen en zal laten manipuleren, lijkt op dit moment hoogst onwaarschijnlijk, hoewel een actie onder dit motto wel eens weerklank zou kunnen vinden.